

Siden sist i LUPINA

LUPINA skal integrere natur og arealhensyn i plan og beslutningsprosesser i veginfrastrukturprosjekt, og startet 1. mars 2025. Oppstarten kan dere lese om i [Nyhetsbrev 1](#). Felles for alle som deltar i prosjektet, er et sterkt engasjement for målet med LUPINA: å forstå hvordan dagens planlegging og beslutningstaking påvirker hvordan natur blir prioritert i veiprosjekter. For å hjelpe kommunene med de reelle dilemmaene de står i når arealer skal forvaltes og bygges ut, trenger vi tverrfaglig kunnskap og løsninger som kan balansere ulike hensyn og interesser. Samtidig handler det om å involvere innbyggere på en god måte, slik at medvirkningen styrkes og politikerne får et tydelig bilde av hva beslutningene deres faktisk innebærer. Aktivitetene i prosjektet er godt i gang. I dette nyhetsbrevet oppsummerer vi høsten og vinter 2025/2026.

Kunnskapsarena nr. 2, webinar 09.12.2025

LUPINA arrangerte et webinar i desember 2025 med 33 deltakere, der 17 var fra brukerpartnerne, resterende fra referansegruppe og andre interesserte.

På programmet stod dagens praksis for vegplanlegging med innsikt fra E134 i Asker og E6 Ranheim – Værnes, presentert av Sahar Babri og Hampus Karlsson (SINTEF) der målet har vært å identifisere hvordan natur hensyntas i de ulike planfasene og gjennom det finne forbedringsmuligheter. Det er gjort en omfattende dokumentstudie for å få innsikt i dagens beslutningsprosess (tidlig planleggingsfase, kommunal planfase, vedtaksfase og prosjektering og bygging), i tillegg til intervjuer med brukerpartnerne i prosjektet. Erfaringene viser at standard planleggingsprosess ikke er fulgt i noen av casene i prosjektet. Hva det har hatt å si for arealbeslag er vanskelig å si. Det som er hevet over enhver tvil er at fokuset på naturhensyn er atskillig større nå enn da disse vegprosjektene ble planlagt.

Om LUPINA

LUPINA har mål om å styrke kunnskap for å:

- Forstå hvordan natur- og areal balanseres mot andre samfunnshensyn.
- Videreutvikle metoder, prosesser og verktøy som kommuniserer kunnskap om natur og areal bedre enn i dag.
- Øke forståelsen av hvordan forvaltningen kan utforme planleggings- og beslutningsprosesser som i større grad ivaretar hensyn til natur og areal.

Tiltakshierarkiet og bruken av dette i vegprosjekter ble presentert av Astrid Brekke Skrindo (NINA). Tiltakshierarkiet består av fire faser; unngå (ikke ødelegg mer enn du må), begrense og istandsette (ta i bruk naturrestaurering og naturbaserte løsninger) og, eventuelt kompensere (istandsette natur et annet sted eller verne et område som er under press). Tiltakshierarkiet er forankret i konsekvensutredningsforskriften og har vært inkludert i vegplanleggingen i mange år. Vi har ikke oversikt over effekten av de ulike tiltakene som gjøres i veiprojekter – vi har derfor gått i dybden på de to case-strekningene og funnet ulike tiltak som ble skrevet inn i KU-ene. Det er en del tiltak beskrevet for å unngå og begrense, men på istandsettings-fasen er det svært lite, og ingen av prosjektene har fått krav om økologisk kompensasjon. Per i dag er det ingen krav om hvor mye og hvilke tiltak som må gjøres på hvert trinn. Forhåpentligvis vil et naturregnskap på prosjektnivå bidra til å synliggjøre hva disse tiltakene faktisk betyr for naturmangfoldet og bidra til å velge riktige tiltak på riktig tid og sted.

Hanna Utseth og Ane Tingstad Grav delte erfaringer fra Nordre Follo, som har vært tidlig ute i arbeidet med arealnøytralitet i reguleringsplanprosesser for å minimere inngrep i naturen. I reguleringsplaner innebærer dette at:

- Ubebygde arealer som hovedregel ikke skal bygges ned.
- Tiltak for å begrense skaden på natur skal vurderes og planlegges i forkant.
- Varige forringelser av natur skal kompenseres for, og gjennomføring av kompenserende tiltak skal sikres i planen.

Kommunen bruker kommuneplanen som et langsiktig strategisk verktøy, og har utviklet et arealstrategisk kart blant annet for å unngå å miste kontrollen over næringsarealer som dukker opp, og å unngå at det bygges etter innfallsmetoden. Kommunen vil styre utviklingen, og har vedtatt at den skal være arealnøytral. De har med økologisk kompensasjon i planbestemmelsene sine. Når det utarbeides reguleringsplaner i kommunen, skal ubebygde arealer primært ikke bygges ned, og tiltakshierarkiet skal benyttes ved utbygging.

Krattoppslag der E16 krysser Hetåkermåsan, Nannestad kommune. Foto: Anders Lyngstad/NINA

LUPINA skal ha et særskilt blikk på myr. Webinaret ble avsluttet med et dykk ut i myra der Anders Lyngstad fra NINA presenterte noen av utfordringene ved bygging av vei over myr, og den store variasjonen av myrtyper i Norge. Av særlig interesse er det at vi i Norge har myr i hellende terreng, og det skiller oss fra de fleste andre land. Spørsmålet vi stiller er: Hvor langt vekk fra veien påvirkes myra? Dette skal vi jobbe videre med i LUPINA. Vi har identifisert noen mulige myrer for feltundersøkelser, og vil fortsette dette arbeidet i 2026.

Prosjektarbeid

I LUPINA har forskningspartnerne i samarbeid med brukerpartnerne utformet case som aktualiserer og bidrar med innsikt i problemstillinger, målkonflikter og dilemma i lokale, regionale og nasjonale planleggingsprosesser knyttet til veginfrastrukturprosjekt. Arbeidet som gjennomføres er knyttet opp til et lokalt case (E134 Asker), et regionalt case (E6 Ranheim – Værnes) og et nasjonalt scenariobasert case.

Innledningsvis i Arbeidspakke 1 (AP1), har vi gjennom intervjuer, dokumentstudier og kunnskapsarenaer med brukerpartnerne undersøkt hvordan planprosessene fungerer i teori og i praksis, hvilke aktører som påvirker beslutningene i ulike faser, og hvor naturhensyn ofte svekkes på veien fra overordnede planer til konkrete reguleringsprosesser. Nå pågår endelige analyser og ferdigstilling av prosesskart for

Foto: G. Mogen/SINTEF

veiprosjekt. Gjennom utvikling av prosesskart kan man identifisere intervensjonspunkter, kunnskapshull og målkonflikter på tvers av myndighetsnivåer og sektorer. Kunnskap fra AP1 danner grunnlaget for videre metodeutvikling i AP2 og for utforming av mer helhetlige planleggings- og beslutningsprosesser i AP3.

Arbeidspakke 2 har fokus på naturregnskap. Målet er å utvikle et prosjektbasert naturregnskap for de to casene E134 i Asker og E6 Ranheim-Værnes med utgangspunkt i eksisterende kunnskap, data og kart. Ettersom det per nå ikke finnes en omforent metodikk for naturregnskap på prosjektnivå, er oppgaven å teste ut de eksisterende dataene, samt identifisere kunnskapshull for å se hvor nært vi kan komme metodikken utarbeidet av FN for naturregnskap på nasjonalt nivå. I LUPINA legger vi størst vekt på arealregnskapet og på naturgoderegnskapet samt teste ulike metoder for økonomisk verdsetting for noen få utvalgte naturtyper. Så langt er vi godt i gang med å identifisere data og kart.

LUPINA på Teknologidagene og konferansedeltakelse

Det er høy interesse for LUPINA i transportsektoren. Prosjektleder Astrid Bjørgen presenterte LUPINA på [Teknologidagene](#) 2. desember 2025 under sesjonen «Hvordan bør transportanalyser og verktøy innrettes framover?» Teknologidagene arrangeres i samarbeid mellom Statens vegvesen,

Foto: Stig Larssaether.

SINTEF og NTNU og er en arena som har fokus på fagområder og faglige temaer som er viktige for veg- og samferdselssektoren inn i fremtiden. «Ta vare på det vi har», «utbedre der vi kan» og «bygge nytt der vi må» er med på å sette retning for et transportsystem i endring med sterkere fokus på bærekraft.

LUPINA var også tilstede på [Gjørvollkonferansen](#) som ble arrangert i januar 2026. Presentasjonene på konferansen understreket behovet for sterkere kobling mellom forskning og forvaltning for å ta bedre vare på naturen i Norge.

Foto: K. Y. Bjerkan/SINTEF

Hva skjer fremover i LUPINA:

- Arbeid med naturregnskap fortsetter.
- Feltarbeid om effekter av vegbygging på myr planlegges og gjennomføres.
- Fagdag med prosjektpartnere rundt case E134 i februar 2026.
- Kunnskapsarena 3 i samarbeid med Akershus Fylkeskommune.
- Kartlegging av utfordringer og forbedringsmuligheter i dagens planprosess sluttføres. Forbedringsmuligheter videreføres til det senere arbeidet med å forbedre planprosessen.

Nysgjerrig på den **tverrsektorielle kunnskapsarenaen**, neste **nyhetsbrev** eller ønsker du å bli med i **referansegruppen**? **Send oss gjerne en epost!**

Kontakt: Gunnhild B. A. Svaboe: gunnhild.svaboe@sintef.no